

Notat

MILJØMINISTERIET

Miljøstyrelsen

Jord & Affald
J.nr. 781-00002
Ref. ARO
Den 30. januar 2007

Notat om kommunernes indsats i relation til forurenede jord og imprægnerede legeredskaber i børneinstitutioner

Resume

I forbindelse med ændringen af jordforureningsloven i maj 2006 tilkendegav ministeren, at ministeren ville undersøge den kommunale indsats i børneinstitutioner overfor forurenede jord og legeredskaber.

Ved undersøgelsen er der anvendt oplysninger fra kommunerne om forurenede jord og legeredskaber samt oplysninger fra amterne / regionerne om forurenede jord.

Jordforurening

I 2006 var der på landsplan i alt 223 børneinstitutioner, der var kortlagt som forurenede i medfør af Jordforureningsloven. På grund af ændrede principper for kortlægning af jordforurening udgår 70 børneinstitutioner af kortlægningen. Herefter er der således kortlagt 153 børneinstitutioner.

På 139 af de 153 kortlagte børneinstitutioner udgør forureningen ingen risiko for anvendelse af området som børneinstitution, men kortlægningen er opretholdt f.eks. på grund af en dybtliggende forurening. De resterende 14 børneinstitutioner er kortlagt på vidensniveau 1 på grund af mistanke om forurening, dvs. uden teknisk viden om jordforurening.

Samlet viser datamaterialet, at børneinstitutioner der kortlægges efter jordforureningsloven sikres således, at forureningen ikke længere udgør en aktuel risiko i forhold til arealanvendelsen.

Materialet giver ikke mulighed for at vurdere antallet af børneinstitutioner, der er beliggende i lettere forurenede områder. Lettere forurenede jord skal efter 1. januar 2007 ikke længere kortlægges. I stedet indføres områdeklassificeringen med udgangspunkt i byzonen pr. 1. januar 2008. Datamaterialet viser, at der som minimum er 500 børneinstitutioner i lettere forurenede områder, der er omfattet af den forstærkede informationsindsats i jordforureningsloven, men også at

kommunerne har et begrænset kendskab til, hvor der er lettere forurening. Områdeklassificeringen vil betyde, at kommunerne med udgangspunkt i byzonen skal informere om, hvorledes kontakten til lettere forurenede jord kan reduceres. Risikoen ved den lettere forurenede jord er lille sammenlignet med andre risikofaktorer, og f.eks. svarer børns risiko ved lettere forurenede jord til risikoen ved at spise almindelig kost, men kan imødegås med simpel rådgivning som at vaske hænder osv.

Imprægnerede legeredskaber

Næsten alle kommuner har taget initiativer til at sikre udskiftning af eksisterende legeredskaber med arsen eller creosot, typisk i form af fjernelse af de pågældende redskaber eller udskiftning med andet træ.

1. Baggrund

I forbindelse med ændringen af jordforureningsloven i maj 2006 tilkendegav ministeren, at ministeren ville undersøge den kommunale indsats i børneinstitutioner overfor forurenede jord og legeredskaber.

2. Datamateriale

Miljøministeren fremsendte den 23. august 2006 et spørgeskema til samtlige kommuner. Undersøgelsen bygger på kommunernes svar. Miljøstyrelsen har endvidere suppleret undersøgelsen med oplysninger fra amter/regioner om jordforurening.

2.1 Data fra kommunerne

Miljøstyrelsen har den 23. november 2006 modtaget svar fra i alt 170 af landets 270 kommuner (2006). Svarene repræsenterer således ca. 63 % af kommunerne. Datamaterialet omfatter et bredt udsnit af landets kommuner, herunder store kommuner som København, Odense, Ålborg, Århus og Esbjerg.

Det modtagne datamateriale omfatter i alt 3.813 institutioner (vuggestuer, børnehaver og integrerede institutioner), uanset om de er kommunalt ejede, selvejende eller udflytter-institutioner. Data fra Familienstyrelsen viser, at der i 2005 på landsplan var 4.719 vuggestuer, børnehaver og aldersintegrerede institutioner. Det modtagne datamateriale repræsenterer således i størrelsesordenen 81 % af børneinstitutionerne på landsplan.

2.2 Data fra amter/regioner om jordforurening,

Som supplement til dette datamateriale har Miljøstyrelsen foretaget et udtræk fra ROKA-databasen. ROKA-databasen indeholder oplysningerne fra amternes elektroniske indberetning til Miljøstyrelsen om kortlagte lokaliteter (opdateret med indberetningen for 2005).

Disse data er i første omgang suppleret med de nyeste data fra bl.a. København Kommune (som tidligere havde status som amt) og Fyns Amt, november 2006. I januar 2007 er der indhentet yderlige data fra alle 5 regioner.

Da København Kommune og Fyns Amt har foretaget en systematisk gennemgang af muligheden for en eventuel jordforurening ved børneinstitutioner, er datamaterialet for disse mere omfattende end for andre kommuner / amter.

Københavns kommune har undersøgt alle børneinstitutioner, dvs. ca. 540 børneinstitutioner. På 40 institutioner var jorden ren. Godt 100 steder blev jorden skiftet ud. På ca. 400 institutioner er jordforureningen målt til at være på et så lavt niveau, er risikoen kan imødegås

med nogle få enkelte råd. I Københavns kommune er 84 børneinstitutioner fortsat kortlagt efter 1. januar 2007, når den lettere forurening ikke længere skal kortlægges. Tilsvarende har Fyns Amt dog i mindre målestok, systematisk undersøgt 90 børneinstitutioner i amtet.

2.3 Vurdering af datamaterialet

Datamaterialer vurderes at give et rimeligt dækkende billede af forholdene på landsplan.

Sammenholdes data fra ROKA databasen om jordforurening med de modtagne data fra kommunerne, er der desuden en rimelig overensstemmelse mellem kommunernes oplysninger og amter/regioners oplysningerne.

3. Jordforurening

3.1 Kortlagte jordforureninger

Af svarene fra kommunerne fremgår det, at der i 41 kommuner, ud af de 170 der har svaret, er en eller flere institutioner, der er kortlagt som følge af jordforurening. Ved udtræk fra ROKA databasen fås, at der er kortlagte børneinstitutioner i 47 kommuner, altså i samme størrelsesorden som kommunernes egne svar.

Svarene fra kommunerne viser, at undersøgelser og eventuelle oprydninger typisk gennemføres i forbindelse med ombygninger eller renoveringer af børneinstitutionerne. Flere af svarene viser desuden, at en eventuel indsats i relation til jordforurening på børneinstitutioner typisk foregår i et samarbejde mellem amtet/regionen og kommunen.

Med baggrund i data fra amternes elektroniske indberetning for 2005, suppleret med data fra primært Københavns Kommune og Fyns Amt, er der udarbejdet en opgørelse af antallet af kortlagte børneinstitutioner på landsplan.

I 2006 var der på landsplan i alt 223 børneinstitutioner, der var kortlagt som forurenede i medfør af Jordforureningsloven.

Med udgangen af 2005 er der sket en justering af jordkvalitetskriterierne for PAH-forbindelser. Herudover er der den 1. januar 2007 sket en ændring af jordforureningslovens kortlægningssystem, således at den lettere forurenede jord ikke længere kortlægges.

Ændringerne i grænseværdierne og principperne for kortlægningen, medfører, at 70 af de tidligere kortlagte børneinstitutioner udgår af

kortlægningen, hvorfor antallet af kortlagte børneinstitutioner, svarende til de nye kortlægningsprincipper er 153.

På 139 af de 153 kortlagte børneinstitutioner udgør forureningen ingen risiko for den aktuelle anvendelse af området som børneinstitution. Der har typisk været gennemført oprydning i børneinstitutionerne i form af udskiftning af forurenede jord med ren jord i de ubefæstede områder, men kortlægningen af børneinstitutionerne er opretholdt, fordi der f.eks. stadig er en dybereliggende jordforurening.

De resterende 14 børneinstitutioner er kortlagt på vidensniveau 1. En kortlægning på vidensniveau 1 vil sige, at regionen har viden om, at der har været aktiviteter på lokaliteten, der kan have forurenede jord eller grundvand. Dvs. der er mistanke om forurening, men regionen har ikke lavet tekniske undersøgelser, der afklarer, om der er en jordforurening. En række af børneinstitutioner er f.eks. kortlagt på vidensniveau 1 på grund af viden om brug af tjærebehandlet træ på arealet, eller at der på arealet har været en større olietank.

Samlet viser datamaterialet, at børneinstitutioner, der kortlægges efter jordforureningsloven sikres således, at forureningen ikke længere udgør en aktuel risiko i forhold til arealanvendelsen.

3.2 Lettere jordforurening

Lettere forurenede jord skal efter 1. januar 2007, ikke længere kortlægges. I stedet indføres områdeklassificeringen med udgangspunkt i byzonen.

Baggrunden for lovændringen er, at risikoen ved den lettere forurenede jord er lille sammenlignet med andre risikofaktorer, og f.eks. svarer børns risiko ved lettere forurenede jord til risikoen ved at spise almindelig kost. Sundhedsrisikoen, der kan være ved at opholde sig på lettere forurenede jord, kan imødegås med simpel rådgivning som at vaske hænder osv.

Det præcise omfang af den lettere jordforurening på børneinstitutioner kan ikke vurderes på baggrund af det modtagne materiale.

Datamaterialet viser, at der minimum er 500 børneinstitutioner i lettere forurenede områder. 90 % af de kommuner, der har svaret, har ikke viden om, hvorvidt der i kommunen ligger børneinstitutioner i lettere forurenede områder.

Oplysningerne om de 500 børneinstitutioner stammer fra Fyns Amt, Københavns og Frederiksberg kommune.

Af materialet fra Fyns Amt fremgår det, at der efter 1. januar 2007 vil være ca. 50 børneinstitutioner med lettere jordforurening, hvor den begrænsede risiko fra jordforureningen kan imødegås med simpel rådgivning. I Frederiksberg kommune skønner man, at der ca. er 50 børneinstitutioner med lettere forurenede jord.

Tilsvarende fremgår det af materialet fra Københavns Kommune, at der er ca. 400 børneinstitutioner, hvor jordforureningen er målt til at være på et så lavt niveau, lettere forurenede, at man kan tage vare på børnene med nogle få, enkle råd.

De få, enkle råd i Københavns Kommune er: Vask hænder hver gang I har været ude at lege, tør skoene af for jord og sand, skift sko, når I går indenfor, samt hvis der dyrkes grøntsager med børnene, så dyrk grøntsagerne i ren jord.

Det kan ikke forventes, at ovennævnte data kan overføres til landsplan, blandt andet da forureningsbelastningen og historikken i Frederiksberg og Københavns Kommune er væsentlig forskellige fra de fleste andre byer/kommuner i Danmark.

Det indsamlede materiale giver således ikke mulighed for at vurdere antallet af børneinstitutioner, der er beliggende i lettere forurenede områder. Kommunen/amtet giver typisk rådgivning til de institutioner, hvor der er konstateret lettere jordforurening om, hvordan deres legepladser skal indrettes, så kontakten med den lettere forurenede jord minimeres.

4. Legeredskaber

I henholdsvis 1996 og 1997 blev det forbudt at anvende træ behandlet med henholdsvis creosot og arsen til en række formål, herunder i legetøj og på legepladser. Forbudene har omfattet såvel nyetableringer som vedligeholdelse af eksisterende anlæg. Forbudene indebærer ikke et krav om fjernelse også af anlæg, der var færdigetableret på tidspunktet for forbudenes indførelse.

Kommunerne er blevet spurgt, om de har taget initiativer i forhold til udskiftning af eksisterende legeredskaber med træ behandlet med arsen eller creosot samt om hvor mange redskaber, der stadig findes i kommunerne.

Størstedelen af de kommuner, som har svaret, har taget initiativer til at udskifte eksisterende legeredskaber med arsen eller creosot, typisk i form af fjernelse af de pågældende redskaber eller udskiftning på en gang eller løbende med f.eks. ubehandlet lærke- eller ceder-

træ. Andre initiativer kan også være information, henstillinger el.lign. til institutionerne.

Ca. 2/3 af kommunerne har således svaret, at der ikke længere er legeredskaber tilbage med arsen- eller creosotbehandlet træ. Det gælder bl.a. store kommuner som Århus og Odense. Af de øvrige er der mange, der kun har enkelte eller meget få redskaber tilbage.

Enkelte kommuner, heriblandt København, oplyser, at de har en del legeredskaber, som endnu mangler at blive udskiftet.